

Beoordelingsmodel voor de vragen

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt één punt toegekend.

Tekst 1

1 maximumscore 1

zij liever wil dat ik tegen haar optreed.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Niet fout rekenen wanneer als antwoord is gegeven 'Als zij liever wil dat ik (op die strenge manier en wijze) tegen haar optreed'.

2 maximumscore 1

Door iemand anders / een van haar voorouders in zijn plaats te laten spreken.

3 maximumscore 2

- temeritas (regel 17)
- libido (regel 17)

1
1

4 maximumscore 1

Clodia vormt (met haar gedrag) een smet op de hoogstaande reputatie van haar familie.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

5 maximumscore 1

alieno (regel 9)

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Tekst 2

6 maximumscore 1
argumentatio

Opmerking
Niet fout rekenen: refutatio.

7 A

8 maximumscore 1
Cicero wil de rechters er op deze wijze van overtuigen dat Licinius nooit aan een criminele daad / vergiftiging zou meewerken.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

9 maximumscore 2

- a. Clodia 1
  - b. Omdat Clodia daar / in de Senische baden een hinderlaag wilde leggen om Licinius (op heterdaad) te kunnen betrappen / Omdat Clodia dacht dat ze Licinius daar gemakkelijk zou kunnen betrappen 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

10 maximumscore 2

- Dan was er geen verdenking geweest, 1
  - omdat Clodia en Caelius dik bevriend waren / omdat er geen sprake was van een breuk tussen Clodia en Caelius 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

11 maximumscore 2

- a. Het gegeven dat de slaven van Clodia niet naar het huis van Caelius gingen (maar naar de Senische baden) / dat de slaven van Clodia naar de Senische baden gingen 1
  - b. Cicero wil aannemelijk maken dat Clodia de beschuldigingen uit wraak heeft geuit 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking
Bij b. niet fout rekenen wanneer als antwoord is gegeven 'Cicero wil aannemelijk maken dat Caelius onschuldig is'.

12 maximumscore 2

- a. De bijzin in het Latijn die begint met cum is in de vertaling met een hoofdzin weergegeven (De slaven brachten ...) 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.
- b. rem totam (et) maleficium (regel 11) 1

Vraag	Antwoord	Scores
13	<p>maximumscore 3</p> <ul style="list-style-type: none"> • a. Een oratio inectiva is een redevoering die tot doel heeft om een bepaalde persoon (of zaak) (met alle mogelijke middelen) naar beneden te halen • b. Clodia wordt hier voorgesteld als een goedkope hoer (en dat past bij de karaktermoord op Clodia door Cicero) <p>Of woorden van overeenkomstige strekking</p> <ul style="list-style-type: none"> • c. potens quadrantaria (regel 21) 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
<p><i>Opmerking</i> <i>Bij c. alleen een scorepunt toekennen, wanneer beide Latijnse woorden juist zijn.</i></p>		
14	<p>maximumscore 1</p> <p>Het moment waarop de aanklager(s) het woord voerde(n). Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	
15	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • a. (istos praeclaros testes) sine nomine (regel 31) • b. Hij benadrukt dit nogmaals om te suggereren dat er helemaal geen mannen als getuigen in het badhuis zijn geweest / om het vage en dus weinig overtuigende karakter van de beschuldiging te onderstrepen <p>Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	<p>1</p> <p>1</p>
16	<p>maximumscore 1</p> <p>Hier wordt het woord provincia gebruikt om een taak/opdracht aan te geven die bestaat uit het zich verstoppen in een badhuis (en dat is geen officiële overheidsfunctie). Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	
17	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • a. De juryleden/rechters/toehoorders • b. De aanklagers / Herennius en Clodia 	<p>1</p> <p>1</p>
18	<p>maximumscore 2</p> <p>Zo maar / Op goed geluk / Zonder nadenken te voorschijn springen wijst juist niet op zelfbeheersing/bedachtzaamheid. Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	
<p><i>Opmerking</i> <i>Wanneer in het antwoord slechts op één van beide citaten is ingegaan, één scorepunt toekennen.</i></p>		

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Tekst 3

19 maximumscore 1

In beide gevallen Catullus zelf / Catullus / de schrijver van het gedicht.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

20 maximumscore 3

- a. nec (puella) nolebat (regel 7) 1
- b. (quae) fugit (regel 10) 1
- invitam (regel 13) 1

21 maximumscore 1

(cum ventitabas quo) puella ducebat (regel 4)

22 maximumscore 1

De poetae novi waren dichters die hun eigen gevoelsleven in gedichten beschreven. (Catullus beschrijft in dit gedicht ook zijn persoonlijke gevoelens.)

Opmerking

Niet fout rekenen wanneer als antwoord is gegeven 'De poetae novi schreven korte gedichten (en dit is ook een kort gedicht)'.

Tekst 4

23 maximumscore 3

- a. Een homo novus was iemand die als eerste van zijn familie de hoogste ambten bekleedde 1
- b. Twee van de volgende drie antwoorden: 2
  - Als homo novus zorgt hij voor roem voor zijn nageslacht
  - Als homo novus zorgt hij voor roem voor zijn voorouders
  - Als homo novus kan hij door eigen prestaties/kwaliteiten uitblinken

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4.2 Beoordelingsmodel voor de vertaling

Opmerkingen vooraf

- 1 *Een praesens historicum mag zowel met een onvoltooid tegenwoordige tijd als met een onvoltooid verleden tijd worden vertaald.*
- 2 *Voor een tijdfout één scorepunt in mindering brengen wanneer deze fout niet van essentieel belang is voor de betekenis van het kolon, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.*
- 3 *Wanneer een imperfectum met een onvoltooid tegenwoordige tijd is vertaald, steeds opnieuw aanrekenen tot een maximum van in totaal drie punten.*

Kolon 24

24 maximumscore 2

Includuntur in carcerem condemnati.

De (ter dood) veroordeelde scheepskapiteins werden in de gevangenis opgesloten / Nadat de scheepskapiteins veroordeeld waren, werden ze in de gevangenis opgesloten / Men sloot / Ze sloten de veroordeelde scheepskapiteins in de gevangenis op.

includo elke andere betekenis dan ‘opsluiten’ of een synoniem daarvan	0
carcer elke andere betekenis dan ‘gevangenis’ of een synoniem daarvan	0
condemno elke andere betekenis dan ‘veroordelen’ of een synoniem daarvan	0

Kolon 25

25 maximumscore 1

Supplicium constituitur in illos;

De dag van de terechtstelling werd voor hen bepaald/vastgesteld / Men stelde / Ze stelden voor hen de dag van de terechtstelling vast;

Niet fout rekenen: De dag van hun terechtstelling werd vastgesteld

Kolon 26

26 maximumscore 1

sumitur de miseris parentibus nauarchorum:

er werd een meedogenloze behandeling gegeven aan de ongelukkige ouders van de scheepskapiteins / men gaf / ze gaven een meedogenloze behandeling aan de ongelukkige ouders van de scheepskapiteins:

sumitur hij gaf	0
-----------------	---

Vraag	Antwoord	Scores
Kolon 27		
27	<p>maximumscore 2 prohibentur adire ad filios, zij werden verhinderd naar hun zoon(s) te gaan / er/het werd hun verboden naar hun zoon(s) te gaan / hun zoon(s) te bezoeken / men verhinderde / ze verhinderden hen naar hun zoon(s) te gaan,</p>	
	Niet fout rekenen: het werd verboden hun zoon(s) te bezoeken	
	Niet fout rekenen: filios kind(eren)	
	prohibentur vertaald als futurum / futurum exactum	0
	prohibeo elke andere betekenis dan '(ver)hinderen/verbieden' of een synoniem daarvan	0
	adeo elke andere betekenis dan 'gaan naar / bezoeken' of een synoniem daarvan	0
Kolon 28		
28	<p>maximumscore 2 prohibentur liberis suis cibum vestitumque ferre. (en) zij werden verhinderd / er/het werd hun verboden eten/voedsel en kleren/kleding naar/aan/voor hun kind(eren) te brengen / men verhinderde / ze verhinderden hen eten en kleren naar hun kind(eren) te brengen.</p>	
	Niet fout rekenen: het werd verboden eten en kleren naar hun kind(eren) te brengen	
	Niet fout rekenen: liberi zoon(s)	
	prohibentur vertaald als futurum / futurum exactum	0
	Wanneer ook in kolon 27, hier niet meer aanrekenen.	
	prohibeo elke andere betekenis dan '(ver)hinderen/verbieden' of een synoniem daarvan	0
	Wanneer ook in kolon 27, hier niet meer aanrekenen.	
	liberi elke andere betekenis dan 'kinderen/zoons' of een synoniem daarvan	0
	liberis suis niet vertaald als dativus	0
Kolon 29		
29	<p>maximumscore 2 Patres hi (kolon 30) iacebant in limine; Deze vaders lagen op/bij de drempel (van de gevangenis);</p>	
	Niet fout rekenen: Deze vaders waren bedrukt bij de drempel	
	Niet fout rekenen: wanneer hi vertaald is bij videtis (kolon 30): De vaders die jullie hier zien	
	Patres hi niet vertaald als onderwerp van iacebant	0
	iacebant niet vertaald als vorm van iaceo	0

Vraag	Antwoord	Scores
<p>Kolon 30 30 maximumscore 1 quos videtis, die jullie zien,</p>		
<p>Kolon 31 31 maximumscore 2 matresque miserae pernoctabant ad ostium carceris (en) de ongelukkige moeders brachten de nacht door bij de deur/ingang van de gevangenis</p>		
	<p>carcer elke andere betekenis dan 'gevangenis' of een synoniem daarvan Wanneer ook in kolon 24, hier niet meer aanrekenen.</p>	0
<p>Kolon 32 32 maximumscore 2 ab extremo conspectu liberum exclusae, afgehouden / omdat/nadat ze afgehouden waren/werden / omdat men/ze hen had/hadden afgehouden / men/ze hen afhield/afhielden van de laatste aانبlick van hun kind(eren),</p>		
	<p>Niet fout rekenen: liberum van hun zoon(s)</p>	
	<p>ab door</p>	0
	<p>liberi elke andere betekenis dan 'kinderen/zoons' of een synoniem daarvan</p>	0
	<p>Wanneer ook in kolon 28, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van drie scorepunten.</p>	
<p>Kolon 33 33 maximumscore 2 quae nihil aliud orabant die niets anders smeekten/vroegen</p>		
	<p>Niet fout rekenen: vertaald als hoofdzin (Zij smeekten niets anders)</p>	
	<p>Niet fout rekenen: aliud niet vertaald</p>	
	<p>quae niet vertaald als verwijzend naar matres (kolon 31)</p>	0

Vraag	Antwoord	Scores
Kolon 34		
34	<p>maximumscore 2</p> <p>nisi ut filiorum suorum postremum spiritum ore excipere liceret. behalve dat het (hun) geoorloofd/mogelijk was / zou zijn aanwezig te zijn / ze aanwezig mochten zijn bij het uitblazen van de laatste adem van hun (eigen) zonen/zoon.</p> <p>Niet fout rekenen: filiorum suorum van hun kind(eren) Niet fout rekenen: behalve dat het geoorloofd was aanwezig te zijn bij hun zonen bij het uitblazen van de laatste adem licet elke andere betekenis dan 'het is geoorloofd/mogelijk' of een synoniem daarvan</p>	0
Kolon 35		
35	<p>maximumscore 1</p> <p>Aderat ianitor carceris (kolon 36 en 37) lictor Sextius, Lictor Sextius was aanwezig, de cipier / portier van de gevangenis / Als cipier / portier van de gevangenis was lictor Sextius aanwezig,</p> <p>Niet fout rekenen: de portier van de gevangenis was aanwezig, lictor Sextius carcer elke andere betekenis dan 'gevangenis' of een synoniem daarvan Wanneer ook in kolon 24 en/of 31, hier niet meer aanrekenen.</p>	0
Kolon 36		
36	<p>maximumscore 1</p> <p>carnifex praetoris, (als) (de) beul van de stadhouder,</p> <p>carnifex elke andere betekenis dan 'beul' of een synoniem daarvan</p>	0
Kolon 37		
37	<p>maximumscore 1</p> <p>mors terrorque sociorum et civium Romanorum, (de/een) gevaarlijke kwelgeest van de (Romeinse) bondgenoten en Romeinse burgers / van de Romeinse bondgenoten en (Romeinse) burgers,</p> <p>Niet fout rekenen: Romanorum van de Romeinen</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
Kolon 38		
38	<p>maximumscore 2 cui (kolon 39) certa merces comparabatur voor wie een zekere winst voortvloeide</p>	
<p>Niet fout rekenen: vertaald als hoofdzin (Voor hem vloeide een zekere winst voort)</p>		
<p>cui niet vertaald als verwijzend naar lictor Sextius 0</p>		
Kolon 39		
39	<p>maximumscore 1 ex omni gemitu doloreque uit elke zucht / elk gejammer en (elk) verdriet</p>	
Kolon 40		
40	<p>maximumscore 2 “Ut adeas, tantum dabis; “Om naar je zoon te gaan / Om je zoon te bezoeken / opdat je naar je zoon gaat, betaal je zoveel;</p>	
<p>Niet fout rekenen: Ut adeas zodat je kunt gaan naar / zodat je gaat naar / zou kunnen gaan naar</p>		
<p>ut elke andere betekenis dan ‘opdat / om te / zodat’ 0</p>		
<p>adeo elke andere betekenis dan ‘gaan naar / bezoeken’ of een synoniem daarvan 0</p>		
<p>Wanneer ook in kolon 27, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van drie scorepunten.</p>		
Kolon 41		
41	<p>maximumscore 2 ut cibum tibi vestitumque intro ferre liceat, tantum.” opdat het je is toegestaan/geoorloofd eten/voedsel en kleren/kleding naar binnen te brengen / opdat je eten en kleren naar binnen mag brengen / om eten en kleren naar binnen te mogen brengen, (betaal je) zoveel.”</p>	
<p>Niet fout rekenen: ut tibi ferre liceat zodat je mag brengen</p>		
<p>ut elke andere betekenis dan ‘opdat / om te / zodat’ of een synoniem daarvan 0</p>		
<p>licet elke andere betekenis dan ‘het is toegestaan/geoorloofd’ of een synoniem daarvan 0</p>		
<p>Wanneer ook in kolon 34, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van drie scorepunten.</p>		

Vraag	Antwoord	Scores
	<p>Kolon 42</p>	
42	<p>maximumscore 1 Nemo recusabat. Niemand weigerde.</p>	
	<p>Kolon 43</p>	
43	<p>maximumscore 2 “Quid? Ut uno ictu securis afferam mortem filio tuo, quid dabis?” “Hoe denk je over het volgende? Wat/hoeveel zul je geven/betalen / geef/betaal je, opdat ik met één slag van de bijl je zoon ter dood breng / de dood aandoe / Wat betaal je om met één slag van de bijl je zoon te doden?”</p>	
	<p>Niet fout rekenen: Ut afferam mortem zodat ik dood ut elke andere betekenis dan ‘opdat / om te / zodat’ of een synoniem daarvan</p>	0
	<p>uno ictu niet vertaald als ablativus</p>	0
	<p>ictus elke andere betekenis dan ‘slag’ of een synoniem daarvan</p>	0
	<p>affero mortem elke andere betekenis dan ‘ter dood brengen / de dood aandoen / doden’ of een synoniem daarvan</p>	0
	<p>Kolon 44</p>	
44	<p>maximumscore 2 Etiam ob hanc causam pecunia lictori dabatur. Zelfs/Ook om deze/die reden/zaak / hiervoor/daarvoor werd geld aan de lictor gegeven / gaf men / gaven ze geld aan de lictor.</p>	
	<p>Kolon 45</p>	
45	<p>maximumscore 1 O magnum atque intolerandum dolorem! (O / Wat een) groot en on(ver)draaglijk verdriet!</p>	
	<p>Kolon 46</p>	
46	<p>maximumscore 2 Non vitam liberum, sed mortis celeritatem pretio redimere cogebantur parentes. (De) ouders werden gedwongen / Men dwong / Ze dwongen de ouders niet voor het leven van hun kind(eren) te betalen, maar voor de snelheid van hun dood.</p>	
	<p>Niet fout rekenen: liberum van hun zoon(s)</p>	
	<p>liberi elke andere betekenis dan ‘kinderen/zoons’ of een synoniem daarvan</p>	0
	<p>Wanneer ook in kolon 28 en/of 32, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van drie scorepunten.</p>	

Bronvermeldingen

---

tekst 1	M. Tullius Cicero, Pro Caelio 33-34
tekst 2	M. Tullius Cicero, Pro Caelio 61-63
tekst 3	Catullus, Carmen 8
tekst 4	uit: M. Tullius Cicero, In Sallustium Crispum Oratio
tekst 5	M. Tullius Cicero, In Verrem 5, 117-119